Álit

í

løgtingsmáli nr. 98/2020: Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um Landsbanka Føroya og Føroya váðaráð (Minka landsbankanevndina, ásetingar um landsins gjaldføri, avtaka stovnsfæið)

Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum, Jørgen Niclasen, hevur lagt málið fram 5. mars 2021, og eftir 1. viðgerð 10. mars 2021 er tað beint Fíggjarnevndini.

Nevndin hevur viðgjørt málið á fundi 23. og 25. mars og 8. og 15. apríl 2021.

Undir viðgerðini hevur nevndin havt fund við Búskaparráðið, Landsbankan, Felagið Føroyskir Peningastovnar, Kommunufelagið, Vinnuhúsið, Fakfelagssamstarvið, Fróðskaparsetrið og landsstýrismannin í fíggjarmálum, Jørgen Niclasen.

Undir viðgerðini hevur nevndin býtt seg í ein meiriluta og ein minniluta.

Meirilutin (Aksel V. Johannesen, Páll á Reynatúgvu, Ruth Vang og Jógvan Skorheim) hevur hesar viðmerkingar:

Hóast landsstýrismaðurin í fíggjarmálum hevur lagt uppskotini fram *(løgtingsmál nr. 97/2020 og 98/2020)*, hevur Løgmaður boðað frá, at hetta fyrst og fremst er eitt ynski hjá honum persónliga og Sambandsflokkinum. Hetta tí løgmaður heldur, at Landsbankin ikki hevur nakra veruliga uppgávu uttan at ringja til Nordea av og á.

Løgmaður hevur eftir øllum at døma ikki sett seg nóg væl inn í arbeiðið hjá Landsbankanum. Landsbankin hevur eina røð av uppgávum, m.a. skuldar- og gjaldførisrøkt landsins, at fáa til vegar lyklatøl um føroyska búskapin, at ráðgeva politisku skipanini, kredittmeting, at umsita Samhaldsfasta og at hava eftirlit við serligum váðum í føroyska búskapinum, serliga innan fíggjargeiran. Hetta kann í serligum føri viðføra ein beinleiðis ella óbeinleiðis kritikk av politisku skipanini.

Landsbankin skal tryggja, at vit hava eitt sterkt eftirlit og góða og óhefta ráðgeving, tá tað kemur til fíggjar- og búskaparviðurskifti.

Búskaparráðið hevur til uppgávu at gera óheftar metingar av búskapinum; at vísa á gongdina í búskapinum, avbjóðingar, vansar og møguleikar. Hetta kann hava við sær ein beinleiðis ella óbeinleiðis kritikk av politisku skipanini.

Nevndin hjá Landsbankanum hevur serskildar og krevjandi uppgávur, ið eru so mikið ymiskar frá endamálinum hjá Búskaparráðnum, at talan á ongan hátt er um samanfall av uppgávum. Meirilutin heldur tí als ikki, at sparingin - sum í mesta lagi er 300-400 tús. kr. árliga - við at leggja Landsbankan og Búskaparráðið saman á nakran hátt stendur mát við tann førleikamiss, sum broytingin elvir til.

Uppgávurnar hjá Landsbankanum og Búskaparráðnum kunnu onkuntíð vera beinleiðis í stríð við hvørja aðra. Eru veikleikar í føroyska búskapinum, er tað skyldan hjá Búskaparráðnum at vísa á hesar og rópa varskó. Ein av uppgávunum hjá Landsbankanum er at selja lánsbrøv vegna landskassan. At selja lánsbrøv fyri landskassan er nøkulunda tað sama sum at selja føroyska búskapin. Við samanleggingini skal nú ein og sami stovnur kritisera búskapin og samstundis selja hendan fyri møguligum íleggjarum ella keyparum av lánsbrøvum hjá landskassanum. Hetta virkar stak illa umhugsað.

Skal álit vera á Landsbankanum og Búskaparráðnum, hevur óheftni stóran týdning. Landsbankin hevur fram til nú virkað óheftur av politisku skipanini. Eitt nú hevur Landsbankin ongantíð verið á fíggjarlógini, til tess at hann ikki skal vera bundin av játtan frá politisku skipanini. Við uppskotinum hjá landsstýrismanninum verður hetta nú broytt. Landsbankin kemur á fíggjarlógina og verður bundin av játtan og tí eisini vælvild frá landsstýri og Løgtingi. Meirilutin heldur tað vera týdningarmikið, at tað ikki kunnu reisast spurningar um óheftni hjá Landsbankanum og Búskaparráðnum. Men við hesi lógarbroytingini fara tað tíverri frameftir at kunna verða settir spurningar við óheftnið.

Øll hoyringarskrivini eru ímóti ætlaðu broytingunum hjá landsstýrinum, og øll, sum hava verið til hoyringar í Fíggjarnevndini, eru ímóti broytingunum.

Við hesum viðmerkingum tekur meirilutin ikki undir við málinum og mælir Løgtinginum frá at samtykkja uppskotið.

Minnilutin (Magnus Rasmussen, Jákup Mikkelsen og Bill Justinussen) vísir á, at samanumtikið eru nýskipanirnar við uppskotinum hesar:

- Landsbankanevndin verður minkað frá 7 til 5 limir.
- Landsbankin verður stovnur við vanligari rakstrarjáttan á fíggjarlógini, har útreiðslurnar verða fíggjaðar beinleiðis av landskassanum.
- Ásetingarnar í lógini um gjaldføri landsins uppá 15% av bruttotjóðarúrtøkuni í undanfarnum ári skulu verða smidligari í sambandi við afturrindan ella endurfígging av landskassalánum, soleiðis at landskassin kann sleppa undan at taka lán, ið ikki eru neyðug, og sum kosta landskassanum óneyðugar rentuútreiðslur.
- Stovnsfæ Landsbankans uppá 20 mió.kr. hevur sum er onki endamál og verður flutt til Búskapargrunnin.

Minnilutin vil eisini vísa á, at hetta uppskotið er nógv tillagað samanborið við uppskotið, sum sent varð til hoyringar.

Serliga vóru atfinnandi viðmerkingar í hoyringarskrivunum um talið á nevndarlimum, útbúgvingarligu/fakligu krøvini til nevndarlimirnar og so eisini hátturin, sum nevndin skuldi veljast uppá.

Hesar atfinnandi viðmerkingar hevur Fíggjarmálaráðið tikið til eftirtektar og broytt lógaruppskotið soleiðis, at tað eftir hesum uppskotinum verða valdir 5 nevndarlimir og ikki 3, sum upprunaliga uppskotið legði upp til.

Eisini verða høg útbúgvingarlig/faklig krøv sett til nevndarlimirnar og broytt soleiðis, at í minsta lagi 3 limir skulu vera búskaparfrøðingar við kandidatútbúgving frá hægri lærustovni, og so setur landsstýrismaðurin nevndina eftir tilmæli frá stýrinum fyri Fróðskaparsetur Føroya. Harumframt verður eisini ásett, at nevndin eigur at hava kunnleika til føroyskt vinnulív, til dømis framleiðsluvinnu, tilfeingisvinnu og tænastuvinnu.

Hesar tillagingar og broytingar heldur minnilutin vera skilagóðar og tekur fult undir við teimum. Eisini heldur minnilutin, at við at savna búskaparligan kunnleika hjá Landsbankanum og har

landsbankanevndin verður Búskaparráð, verður fyrisitingin sameind, raðfest og styrkt. Tað er gott at miðsavna fakliga vitan og førleikar á einum og sama staði.

Við hesum viðmerkingum tekur minnilutin undir við málinum og mælir Løgtinginum til at samtykkja uppskotið.

Fíggjarnevndin, 22. apríl 2021

Magnus Rasmussen formaður	Aksel V. Johannesen næstformaður	Jákup Mikkelsen
Bill Justinussen	Jógvan Skorheim	Páll á Reynatúgvu
	Ruth Vang	